

Eduskunnan tarkastusvaliokunnalle
TrV@eduskunta.fi

VALTIONTALouden TARKASTUSVIRASTON TARKASTUSOI- KEUDEN MUUTOKSET HALLITUKSEN ESITYKSEN MUKAAN

Valtiontalouden tarkastusvirastolla olisi hallituksen esityksen (47/2017) mukaan oikeus tarkastaa maakuntien ja maakuntalain 4 §:ssä tarkoitettuun maakuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen ja säätiöiden taloudenhoidon laillisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta sekä mainitussa pykälässä tarkoitettujen muiden yhteisöjen, säätiöiden ja laitosten taloudenhoidon laillisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta siltä osin kuin kyse on maakunnan järjestämävastuulle kuuluvien palveluiden tuottamisesta taikka maakunnan omistukseen, sopimukseen tai rahoitukseen perustuvasta maakunnan muusta toiminnasta.

Kuntaliitto pitää sinänsä perusteltuna, että Valtiontalouden tarkastusvirastolla on oikeus tarkastaa valtionrahoituksen käyttöä. Hyvänä ratkaisuna voidaan pitää myös sitä, että lopullisessa hallituksen esityksessä tarkastusoikeutta on rajattu maakuntakonserniin kuulumattomien yhteisöjen osalta koskemaan vain maakunnan järjestämävastuulla ja rahoitusvastuulla olevia palveluja ja toimintoja. Maakunnan ja maakuntakonsernin toiminnan kattava tarkastusoikeus olisi kuitenkin erittäin laaja. Laajaa tarkastusoikeutta on perusteltu muun muassa sillä, että maakunnan järjestämävastuuseen kuuluvat tehtävät rahoitettaisiin pääosin valtion rahoituksella. Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan tarkastusoikeus liittyisi siten valtion taloudenhoidon tarkastamiseen. Kuntaliitto korostaa, että maakunnan talous on valtiontaloudesta erillinen kokonaisuus.

Laaja tarkastusoikeus rajaa maakunnan itsehallintoa

Perustettavissa maakunnissa on kysymys perustuslain 121 §:n 4 momentissa säädetystä itsehallinnosta kuntia suuremmilla itsehallintoalueilla, josta säädetään lailla. Maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskeva lainsäädäntöesitys kuitenkin rajoittaa maakuntien itsehallintoa merkittävästi. Tärkein itsehallintoa rajoittava tekijä on, että maakunnilla ei tulisi olemaan verotusoikeutta, vaan maakuntien talous perustuisi miltei kokonaan valtion maakunnalle osoittamaan rahoitukseen. Valtion rahoituksen on esityksessä nähty oikeuttavan ja edellyttävän maakuntien itsehallinnon olennaista rajoittamista lainsäädännössä. *Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastusoikeutta ehdotetaan merkittävästi laajennettavaksi, mikä edelleen lisää valtion ohjaus- ja puuttumisoikeutta maakunnan itsehallintoon ja kaventaa maakuntien itsehallintoa tarkastuksen järjestämisessä.*

Tarkastusviraston tehtävät ovat päällekkäisiä tilintarkastuksen ja tarkastuslautakunnan tehtävien kanssa

Valtiontalouden tarkastusvirastolle annettavaksi ehdotetut tehtävät ovat päällekkäisiä maakuntalaissa säädettävien tilintarkastajan (hallinnon ja talouden laillisuuden tarkastus) ja tarkastuslautakunnan (tarkoituksenmukaisuuden ja tuloksellisuuden tarkastus) tehtävien kanssa. Perusteluissa on todettu, että Valtiontalouden tarkastusviraston tekemä tarkastus ei korvaisi tarkastusoikeuden piiriin kuuluvan yhteisön tai säätiön omaa lakisääteistä tilintarkastusta tai maakunnan tarkastuslautakunnan toimintaa, vaan turvaisi valtion etua luonteeltaan julkisen tehtävän varainkäytön valvonnassa. Tehtävien päällekkäisyyttä ei sinänsä ole kiistetty.

Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan valtiontalouden tarkastusvirasto huolehtisi tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä maakuntien tilintarkastajien, tarkastuslautakuntien ja sisäisen tarkastuksen kanssa. *Tilintarkastajien, tarkastuslautakunnan, sisäisen tarkastuksen ja Valtiontalouden tarkastusviraston tehtävien suhdetta toisiinsa tulisi selkiyttää myös säännöksissä.*

Voimassa oleva lainsäädäntö mahdollistaa jo Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastusoikeuden

Voimassa olevan lain 2 §:n kohdan 3 mukaan tarkastusvirastolla on oikeus tarkastaa: "valtiolta varoja tai muuta taloudellista tukea tai etua saaneita kuntia, kuntayhtymiä, säätiöitä sekä muita yhteisöjä ja oikeushenkilöitä sekä yksityisiä henkilöitä sen selvittämiseksi, ovatko varojen tai muun taloudellisen tuen tai edun saamiseksi annetut tiedot oikeat, onko myöntämispäätöksessä määrättyjä ehtoja noudatettu ja onko varat tai muu taloudellinen tuki tai etu käytetty siihen tarkoitukseen, johon ne on annettu." Yksi mahdollinen sääntelymalli olisi lisätä em. luetteloon maakunnat, niiden maakuntakonserniin kuuluvat yhteisöt ja säätiöt sekä maakunnan toimintaa harjoittavat muut yhteisöt ja säätiöt. *Tarkastusoikeus tulisi rajoittaa nimenomaan rahoituksen käytön laillisuusvalvontaan.*

Taloudelliset ja muut vaikutusarvioinnit puuttuvat

Luonnoksesta hallituksen esitykseksi puuttuvat taloudelliset vaikutusarvioinnit ja esitykset siitä, millaisin resurssein tarkastuksia on tarkoitus tehdä. Esityksestä puuttuvat myös muut vaikutusarvioinnit, kuten vaikutukset VTV:n toimintaan ja tilintarkastusyhteisöjen toimintaan. VTV:n tarkastusoikeuden osalta ei ole vaikutusarviointeja myöskään hallituksen esityksessä maakuntalaiksi.

SUOMEN KUNTALIITTO

Ilari Soosalu
johtaja, kuntatalous

Sari Korento
kehittämispäällikkö